

Józef Wróbel

Jezus Janowy jako Objawiciel oblicza Ojca

Verbum Vitae 20, 191-203

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

JEZUS JANOWY JAKO OBJAWICIEL OBLICZA OJCA

Ks. Mirosław S. Wróbel

*Ten Jednorodzony Bóg, który jest w łonie Ojca,
o Nim pouczył (J 1,18).*

Istotną cechą działania Boga w historii zbawienia jest Jego objawianie się człowiekowi. Najpełniej Bóg objawia się człowiekowi w swoim Synu. W Jezusie jaśniej najgłębsza prawda o Bogu, jak i o zbawieniu ludzi¹. W sposób obrazowy wyraża to tekst konstytucji dogmatycznej o Objawieniu Bożym *Dei Verbum* „Spodobało się Bogu w swej dobroci i mądrości objawić siebie samego i ujawnić nam tajemnicę woli swojej, dzięki której przez Chrystusa, Słowo Wcielone, ludzie mają dostęp do Ojca w Duchu Świętym i stają się uczestnikami boskiej natury. Przez to zatem objawienie Bóg niewidzialny w nadmiarze swojej miłości zwraca się do ludzi jak do przyjaciół i obcuje z nimi, aby ich zaprosić do wspólnoty z sobą i przyjąć ich do niej”². Bóg objawia się jak Oblubieniec oblubienicy – zgodnie z obrazem często występującym w Starym Testamencie – w celu podzielenia się z ludzkością swoim życiem. Boże Objawienie przedstawia się jak rozmowa, dialog Boga z ludźmi. Przytoczony tekst soborowy

---

¹ SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Konstytucja dogmatyczna o Objawieniu Bożym Dei verbum*, 2.

² TAMŻE.

wykorzystuje Benedykt XVI w najnowszej adhortacji apostołskiej *Verbum Domini* podkreślając, że „Słowo, które od początku jest u Boga i jest Bogiem, objawia nam samego Boga w dialogu miłości między Osobami Boskimi i zaprasza nas do uczestnictwa w nim”³. Syn Boży jawi się jako Autor, Centrum i Punkt Szczytowy objawienia Ojca. Prawdę tę w sposób dynamiczny i wieloaspektowy podkreśla Ewangelia św. Jana, która już w Prologu formułuje głęboką myśl, że *Boga nikt nigdy nie widział, Ten Jednorodzony Bóg, który jest w łonie Ojca, o Nim pouczył* (J 1,18)⁴. Myśl ta w różnych kontekstach wielokrotnie powraca na kartach czwartej Ewangelii⁵. Św. Jan mocno podkreśla, że Jezus, pozostając w ścisłej komunii z Ojcem, może w pełni Go objawić i doskonale wypełnić Jego wolę. W niniejszym artykule zwrócimy najpierw uwagę na relację pomiędzy Ojcem i Synem w Ewangelii Janowej, która pozwala głębiej zrozumieć przesłanie teologiczne i egzystencjalne czwartej Ewangelii. Następnie zostanie ukazana objawicielska funkcja Jezusa, który przez swoje słowa i czyny objawia ojcowskie oblicze Boga.

1. OJCIEC W EWANGELII JANOWEJ

Termin „ojciec” (gr. *patēr*) występuje w czwartej Ewangelii 137 razy⁶. W większości przypadków (ok. 120

---

³ BENEDYKT XVI, *Adhortacja apostołska Verbum Domini. O Słowie Bożym w życiu i misji Kościoła*, 6.

⁴ Wers ten jest przedmiotem ożywionych dyskusji egzegetycznych. Zob.: M.-É. BOISMARD, „‘Dans le sein du Père’ (Jo 1,18)”, *Revue Biblique* 59 (1952) 23-39; R. ROBERT, „Celui qui est de retour dans la sein du Père. Jean 1,18”, *Revue Thomiste* 85 (1985) 457-463; I. DE LA POTTERIE, „‘C’est lui qui a ouvert la voie’. La finale du prologue johannique”, *Biblica* 69 (1988) 340-370; L. DEVILLERS, „Exégèse et théologie de Jean 1,18”, *Revue Thomiste* 89 (1989) 181-217; TENŹE, „Le sein du Père. La finale du prologue de Jean”, *Revue Biblique* 112 (2005) 63-79.

⁵ Zob. 3,11; 6,46; 7,16; 14,6-11.

⁶ Zob. R. MORGENTHALER, *Statistik des Neutestamentlichen Wortschatzes* (Zürich – Frankfurt 1958) 130.

razy) termin ten odnosi się do Boga jako Ojca Jezusa i ludzi⁷. Poza odniesieniem do Boga termin ten jest używany także na określenie patriarchów i przodków (J 4,12.20; 6,31.49.58; 7,22; 8,39.53.56), Józefa (6,42), urzędnika królewskiego (J 4,53), diabła (Kaina) (J 8,38.41a.44)⁸. W Ewangeliach synoptycznych termin ten występuje znacznie rzadziej (Mt – 64 razy, u Mk – 18 razy, u Łk – 56 razy). Synoptycy podkreślają zwłaszcza ojcostwo Boga w stosunku do ludzi, podczas gdy czwarta Ewangelia kładzie mocny nacisk na rzeczywistość Ojca, który objawia się przez Syna⁹. Idea ojcostwa Boga znajduje swoje korzenie w kontekście Starego Testamentu. W Księdze Wyjścia 4,22 Izrael jest określany przez Boga jako syn pierworodny¹⁰. Idea ta zostaje mocno wyrażona przez proroka

---

⁷ Zagadnienie ojcostwa Boga w czwartej Ewangelii jest przedmiotem zainteresowania wielu współczesnych egzegetów: J. GIBLET, „Jésus et le Père dans le IVe évangile”, *L'Évangile de Jean* (red. F.M. BRAUN) (Paris 1958) 111-130; W. MARCHEL, „Ojciec”, *Egzegeza Ewangelii św. Jana* (red. F. GRYGLEWICZ) (Lublin 1992) 147-156; L. DEVILLERS, *Visage du Père, le Christ de saint Jean* (Bruxells 1993); T. SÖDING, „Ich und Vater sind eins” (Joh 10,30): Die johanneische Christologie vor dem Anspruch des Hauptgebotes (Dtn 6,4f)”, *Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft und die Kunde der älteren Kirche* 93 (2002) 177-199; L. DEVILLERS, „Dieu le Père dans le quatrième évangile”, *Roczniki Teologiczne* 52 (2005) 95-116; M. S. WRÓBEL, *Who are the father and his children in Jn 8:44? The literary, historical and theological analysis of Jn 8:44 and its context* (Paris 2005); TENZE, „Obraz Boga Ojca”, *Teologia Nowego Testamentu. Dzieło Janowe* (red. M. ROSIK) (Wrocław: TUM Wydawnictwo Wrocławskiej Księgarni Archidiecezjalnej 2008) II, 11-38.

⁸ W J 8,38.41a.44 tożsamość ojca jest enigmatyczna. Analiza literacka, egzegetyczna i teologiczna wskazuje na odniesienie tego terminu *explicite* do diabła, lecz *implicite* termin ten może być także odniesiony do Kaina. Zob. M.S. WRÓBEL, *Who are the father and his children in Jn 8:44?*; TENZE, „The Father in Jn 8:44 – Demiurge, Devil or Cain?”, *Deus meus et omnia. Księga Pamiątkowa ku czci O. Prof. Hugolina Langkammera* (red. M. S. WRÓBEL) (Lublin 2005) 451-461.

⁹ Zob. W. MARCHEL, „Ojciec”, 147-156.

¹⁰ Wj 4,22 *To mówi Pan: Synem moim pierworodnym jest Izrael.*

Tritoizajasza¹¹. W wielu psalmach i tekstach profetyckich zostaje podkreślona ojcowska więź pomiędzy Bogiem a człowiekiem oparta na zaufaniu, miłości i odpowiedzialności¹². Ewangelista Jan wielokrotnie cytuje proroka Izajasza odwołując się do tekstów Starego Testamentu. Wskazuje przez to na tożsamość Boga Abrahama, Izaaka i Jakuba z Bogiem, który *tak umiłował świat, że Syna swego Jednorodzonego dał, aby każdy, kto w Niego wierzy, nie zginął, ale miał życie wieczne* (J 3,16).

2. SYN W EWANGELII JANOWEJ

Termin „syn” (gr. *hios*) występuje w Ewangelii Janowej 47 razy, najczęściej w odniesieniu do Jezusa. W określeniu Jezusa jako Syna św. Jan uwypukla następujące treści chrystologiczne: posłanie Syna na świat (J 3,16); miłość Ojca do Syna (J 3,35; 5,20); możliwość zbawienia dana tym, którzy uwierzą w Syna (J 3,16.17.36; 6,40); wyzwolenie z niewoli grzechu (J 8,35-36); uwielbienie Ojca poprzez Syna (J 14,13; 17,1). Relacja Jezusa jako Syna do Ojca jawi się jako rzeczywistość jedyna i niepowtarzalna. Jest ona różna od relacji proroków, kapłanów i innych ludzi do Boga. W pismach Janowych Jezus jest określany terminem „syn” (gr. *hyios*), podczas gdy uczniowie są nazywani „dziećmi Boga” (gr. *tekna theou*)¹³. W tekście Ewangelii Janowej występują charakterystyczne wyrażenia, które charakteryzują relację pomiędzy Ojcem i Synem: „Jednorodzony [Syn]” (*monogenēs*

---

¹¹ Iz 63,16 – *Boś Ty naszym Ojcem! Zaiste, nie poznaje nas Abraham, Izrael nas nie uznaje; Tyś, Panie, naszym Ojcem 'Odkupiciel nasz' to Twoje imię odwieczne; Iz 64,7 A teraz, Panie, Tyś naszym Ojcem. Myśmy glina, a Ty naszym twórcą. Dziełem rąk Twoich jesteśmy my wszyscy.*

¹² Zob. np. Ps 4; 16; 63; 73,23-26; 139,1-16; Jr 17,7-10; 20,7-9; 31,29-30; Ez 18,2-4; 33,20.

¹³ Zob. J 1,12 ; 11,52 ; 1 J 3,1.2.10 ; 5,2.

[*hyios*])¹⁴, oraz „Ojciec, który mnie posłał” (*ho pempsas me patēr*)¹⁵. Pierwsze wyrażenie wskazuje na szczególną więź odwiecznej miłości i jedności pomiędzy Ojcem i Synem (J 3,35 – *Ojciec miłuje Syna i wszystko oddał w Jego ręce*). Jezus przebywający w chwale Ojca przed powstaniem świata (J 17,5) jawi się jako Mądrość Boża, która przewodniczy jego powstaniu¹⁶. Jezus staje się Słowem Boga przez które wszystko otrzymuje egzystencję¹⁷. Drugie wyrażenie podkreśla tematykę posłania, która stanowi istotny punkt chrystologii Janowej¹⁸. Jezus nie przychodzi sam od siebie, lecz zostaje posłany przez swojego Ojca. Jezus jako „Posłany” zyskuje nie tylko autorytet działania od Boga, ale objawia się jako jedno z Ojcem i jako Ten, który ma uczestnictwo w dziele Ojca. Jezus Janowy wielokrotnie zwraca się do Boga używając słowa – Ojciec¹⁹. Ujawnia w ten sposób swoją tożsamość jako Syn. Fakt synostwa Bożego Jezusa zostaje wielokrotnie wyrażony na kartach czwartej Ewangelii przez świadectwo spotykających Go osób: Jana Chrzciciela (J 1,34 – *On jest Synem Bożym*), Natanaela (1,49 – *Rabbi, Ty jesteś Synem Bożym*), Martę (J 11,27 – *Ty jest Mesjasz, Syn Boży*). Stanowią oni wzór dla wszystkich członków wspólnoty Janowej, którzy są przez Ewangelistę zachęceni do wiary w Jezusa jako Mesjasza i Syna Bożego (J 20,31 – ... *abyście wierzyli, że Jezus jest Mesjaszem, Synem Bożym...*). W Ewangelii Janowej prawda o synostwie Bożym jest wypowiedzana także przez samego Jezusa (J 10,36 – *Jestem Synem Bożym*; J 11,4 – *Choroba ta nie zmierza ku śmierci, ale ku chwale Bożej, aby dzięki niej Syn Boży został otoczony chwałą*).

---

¹⁴ J 1,14.18; 3,16.18.

¹⁵ J 5,23.37; 6,44; 8.16.18; 12,49; 14,24.

¹⁶ Prz 8,22-31; Mdr 9,9; Syr 24,9.

¹⁷ Zob. Iz 55,10-11; J 1,3.14.

¹⁸ Zob. L. DEVILLERS, *La fête de l'Envoyé. La section johannique de la fête des Tentes* (Jean 7,1-10,21) et la christologie (Paris 2002); A. Kuśmirek, *Posłannictwo Jezusa Chrystusa według czwartej Ewangelii*, Warszawa 2003..

¹⁹ J 11,41; 12,27.28; 17,1.5.11.21.24.25

Na wyrażenie szacunku i czci wobec Ojca przez Syna św. Jan używa terminologii z Dekalogu, gdzie mowa o szacunku i czci wobec rodziców: Wj 20,12 – *Czczij ojca twego i matkę swoją (LXX – tima ton patera sou kai tēn mētera), abyś długo żył na ziemi, którą Pan, Bóg twój, da tobie.* J 8,49 – *Jezus odpowiedział: «Ja nie jestem opętany, ale czczę Ojca mego (alla timō ton patera mou), a wy Mnie znieważacie.* Najistotniejszą misją Syna jest objawienie ludziom chwały pochodzącej od Ojca i zaproszenie ich do udziału w tej chwale: J 17,22 – *I także chwale, którą Mi dałeś, przekazałem im, aby stanowili jedno, tak jak My jedno stanowimy.* Według czwartej Ewangelii chwała Boża objawia się na ziemi przez osobę Jezusa, który przez fakt wcielenia jako odwieczny Logos zamieszkał w ciele na ziemi (J 1,14). Jego pojawieniu się towarzyszy chwała (J 12,40-41). W sposób szczególny chwała Boża manifestuje się przez mękę Jezusa, która zmierza ku zmartwychwstaniu i uwielbieniu Ojca (J 17,4). Jezus zostaje uwielbiony w Niebie przez Boga poprzez pełną realizację uwielbienia swego Ojca na ziemi. Czwarta Ewangelia mocno podkreśla, że zbawcza moc Jezusa jest skutkiem ścisłej komunii Ojca z Synem i z całkowitym wypełnieniem przez Posyłanego woli Posyłającego²⁰. Misja Posyłającego jest przez św. Jana charakteryzowana jako „wypełnienie dzieła”, które Syn otrzymał od Ojca do wykonania (J 17,4). Dzieło Ojca jest zespolone z dziełem Syna²¹. Jezus otrzymuje to dzieło i wypełnia je aż do końca poprzez posłuszeństwo i miłość wobec Ojca. Droga Syna w Ojcu znajduje zarówno swój początek jak i kres. Ewangelista Jan mocno podkreśla, że misja Jezusa w świecie jest tylko czasowa i kończy się odejściem do Ojca (J 13,1; 16,28; 20,17).

---

²⁰ J 4,34; 5,30; 6,38.39.40.

²¹ J 5,17; 4,34; 6,29.

3. RELACJA POMIĘDZY OJCEM I SYNEM W EWANGELII JANOWEJ

W wielu miejscach czwartej Ewangelii podkreślana jest ścisła więź pomiędzy Ojcem i Synem²². Relacja ta także w dalszym kontekście czwartej Ewangelii jest charakteryzowana przez miłość²³ i jedność²⁴. Syn zawsze pozostaje w komunii ze swoim Ojcem (J 8,16; 16,32). Więź pomiędzy Jezusem a posyłającym Go Ojcem jest tak ścisła, że w Synu można zobaczyć Ojca (J 8,19; 12,45; 14,7.9). Jezus doskonale wypełnia wolę swojego Ojca²⁵ poprzez nauczanie i czynienie znaków w jedności z Ojcem²⁶. Wspólnota miłości pomiędzy Ojcem i Synem realizuje się poprzez wzajemne poznanie: J 10,15a – *Podobnie jak Mnie zna Ojciec, a Ja znam Ojca*. Poznanie w myśli semickiej nie ogranicza się tylko do sfery intelektualnej, ale dotyczy też doznania, doświadczenia przedmiotu, który się poznaje. Poznanie to ma charakter dynamiczny wyrażający się przyjęciem objawienia i życiem zgodnym z przyjętym objawieniem. Widać tu związek z hebrajskim terminem *jada*. Słowo *ginōsko* oznacza wiedzę nabytą przez doświadczenie (J 1,48; 13,35). Wiedzę taką zdobywa się często w sposób pośredni oparty na świadectwie (J 4,53) lub doświadczeniu (J 12,9). W Ewangelii Jana na oznaczenie poznania obok czasownika *ginōsko* występuje też termin *oida*²⁷. Czasownik *oida* oznacza u św. Jana wiedzę jako sprawę absolutną, wiedzę intuicyjną, którą człowiek posiada bez uczenia się, bez doświadczenia. Analizując czasownik *ginōsko* stwierdzamy, że jego treść skoncentrowana jest na osobie Ojca i Syna. Poznanie zawiera w sobie

---

²² J 3,35-36; 5,19-20; 6,40; 14,13; 8,37.

²³ J 5,20; 10,17; 15,9.10; 17,23-26.

²⁴ J 10,30.38; 14,10-11.20; 17,11.21-23.

²⁵ J 4,34; 8,29; 10,18; 12,49; 14,31.

²⁶ J 8,28.38.40; 12,50; 15,15.

²⁷ Zob. I. DE LA POTTERIE, „Oida et ginōsko”, *Biblica* 40 (1959) 709-725.

realizację głębokiej komunii opartej na miłości i jedności. Ścisła jedność Jezusa z Ojcem implikuje Jego boskie prerogatywy. Ojciec staje się punktem wyjścia i punktem dojścia dla swojego Syna²⁸. Tekst w J 10,30 (Ja i Ojciec jedno jesteśmy) wyraża ścisłą relację pomiędzy Ojcem i Synem. Wspólnota ta zostaje zaakcentowana także w dalszym kontekście, gdy Jezus stara się odrzucić zarzuty bluźnierstwa ze strony swoich adwersarzy (J 10,38 – *Ojciec jest we Mnie, a Ja w Ojcu*). Tekst ten w sposób obrazowy pokazuje wzajemne zamieszkanie Ojca w Synu i Syna w Ojcu. W obrazie tym wyraźnie widać głęboką wspólnotę jedności pomiędzy Ojcem i Synem. Jedność ta nie niszczy jednak różności pomiędzy Ojcem i Synem. W relacji tej tożsamość Boga jako Ojca realizuje się ze względu na Syna, natomiast tożsamość Jezusa jako Syna realizuje się ze względu na Ojca. Jedność Ojca i Syna zostaje także mocno podkreślona w Modlitwie Arcykapłańskiej Jezusa. W J 17,11 jedność pomiędzy Ojcem i Synem staje się modelem jedności dla uczniów: *aby tak jak My stanowili jedno*. Podobna myśl zawarta jest w J 17,22 – *aby stanowili jedno, tak jak My jedno stanowimy*.

4. OJCOWSKIE OBLICZE OJCA W OSOBIE JEZUSA

Ewangelista Jan mocno akcentuje prawdę, że w osobie Jezusa Chrystusa można dostrzec ojcowskie oblicze samego Boga. Odwieczne Słowo, które stało się ciałem i rozbiło namiot wśród ludzkości umożliwia oglądanie chwały Ojca (J 1,14). Jezus przekazuje ludzkości pełnię prawd objawionych o Ojcu. Objawienie to dokonuje się przez słowa i czyny Syna. Czwarta Ewangelia mocno podkreśla fakt, że Syn nie mówi sam od siebie, lecz przekazuje przesłanie swojego Ojca: J 3,34 *Ten bowiem, kogo Bóg posłał, mówi słowa Boże*; J 8,28 *Ja nic od siebie nie czynię, ale że to mówię, czego Mnie Ojciec nauczył*; J 8,38 *Głoszę to,*

---

²⁸ J 13,1,3; 14,2-4.12.28; 16,10.27-28; 17,11.13; 20,17.

co widziałem u mego Ojca; J 12,49 *Nie mówiłem bowiem sam od siebie, ale Ten, który Mnie posłał, Ojciec, On Mi nakazał, co mam powiedzieć i oznajmić.* Nauka Jezusa nie opiera się na ludzkiej mądrości, lecz czerpie z bogactwa Mądrości Ojca. Jezus nie działa sam od siebie, lecz pozostając w głębokiej komunii z Ojcem zespała z Nim swoje działanie: J 5,17.19 *Ojciec mój działa aż do tej chwili i Ja działam... Syn nie mógłby niczego czynić sam od siebie, gdyby nie widział Ojca czyniącego. Albowiem to samo, co On czyni, podobnie i Syn czyni.* Motywem harmonii działania pomiędzy Ojcem i Synem jest miłość: J 5,20 *Ojciec bowiem miłuje Syna i ukazuje Mu to wszystko, co On sam czyni.* W ten sposób Jezus dokonuje czynów w imię Ojca i wszyscy wierzący mogą rozpoznać w Jego działaniu zamysły samego Boga: J 4,34 *Moim pokarmem jest wypełnić wolę Tego, który Mnie posłał, i wykonać Jego dzieło;* J 8,29 *A Ten, który Mnie posłał, jest ze Mną; nie pozostawił Mnie samego, bo Ja zawsze czynię to, co się Jemu podoba;* J 10,25 *Czyni, których dokonuję w imię mojego Ojca, świadczą o Mnie;* J 10,32a – *Odpowiedział im Jezus: «Ukazałem wam wiele dobrych czynów pochodzących od Ojca;* J 14,9 – *Odpowiedział mu Jezus: Filipie, tak długo jestem z wami, a jeszcze Mnie nie poznałeś? Kto Mnie zobaczył, zobaczył także i Ojca. Dlaczego więc mówisz: ‘Pokaż nam Ojca?’*. Poprzez słowa i czyny wewnętrznie zespolone ze sobą Jezus staje się Objawicielem swego Ojca dla ludzkości²⁹. Św. Jan mocno podkreśla ścisły związek słów i czynów Syna, które objawiają słowa i czyny samego Boga: J 14,10 *Słów tych, które wam mówię, nie wypowiadam od siebie. Ojciec, który trwa we Mnie, On sam dokonuje tych dzieł.* W słowach i czynach Jezusa można w ten sposób zobaczyć kochające oblicze Ojca, który pragnie zbawienia i życia wiecznego dla wszystkich swoich dzieci.

---

²⁹ Zob. SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Konstytucja dogmatyczna o Objawieniu Bożym Dei verbum*, 2: „ekonomia Objawienia realizuje się przez czyny i słowa wewnętrznie ze sobą połączone”.

5. WIARA JAKO PRZYJĘCIE OJCA W OSOBIE SYNA

Misją Jezusa jest zaproszenie ludzkości do otwarcia się na Miłość Ojca. Warunkiem tego otwarcia jest wiara. Dla św. Jana wiara jest osobowym spotkaniem z Chrystusem i przyjęcie Syna Bożego, który przybywa do ludzkości jako Objawiciel Ojca. W czwartej Ewangelii można dostrzec mocne wezwanie do wiary, na co wskazuje bardzo częste użycie czasownika „wierzyć” (aż 98 razy). Celem Ewangelii Janowej jest wezwanie ludzkości do wiary pozwalającej w pełni otworzyć się na Boże objawienie. Cel ten wyraźnie jest podkreślony w świadectwie umiłowanego ucznia: *J 19,35 Zaświadczył to ten, który widział, a świadectwo jego jest prawdziwe. On wie, że mówi prawdę, abyście i wy wierzyli oraz w pierwszym epilogu Ewangelii: J 20,30-31 I wiele innych znaków, których nie zapisano w tej księdze, uczynił Jezus wobec uczniów. Te zaś zapisano, abyście wierzyli, że Jezus jest Mesjaszem, Synem Bożym, i abyście wierząc mieli życie w imię Jego.* Wartość wiary uczniów zostaje także podkreślona w słowach jedynego na kartach Ewangelii Janowej błogosławieństwa, które Jezus pozostawia w testamencie swoim uczniom (*J 20,29 Błogosławieni, którzy nie widzieli, a uwierzyli.* Ewangelista Jan mocno podkreśla, że Ojciec Jezusa jest jednocześnie Ojcem Jego uczniów: *J 20,17 – Rzekł do niej Jezus: Nie zatrzymuj Mnie, jeszcze bowiem nie wstąpiłem do Ojca. Natomiast udaj się do moich braci i powiedz im: ‘Wstępuję do Ojca mego i Ojca waszego oraz do Boga mego i Boga waszego’.* Uczniowie Jezusa są wyraźnie w tym kontekście nazywani Jego braćmi, choć w kontekście całej Ewangelii synostwo Jezusa jest wyraźnie odróżniane od synostwa Jego uczniów. Nowe życie wierzących w imię Jezusa uzdalnia ich do kontynuowania misji swojego Mistrza, w której kluczowym punktem jest miłość Boga i bliźniego. Życie uczniów w wierze i miłości stanowi według św. Jana drogę prowadzącą do domu Ojca: *J 14,2-3 – W domu Ojca mego jest mieszkań wiele. Gdyby tak nie było, to bym wam powiedział. Idę przecież przygotować wam miejsce. A gdy odejdę i przygotuję wam miejsce,*

przyjdę powtórnie i zabiorę was do siebie, abyście i wy byli tam, gdzie Ja jestem; J 17,24 – Ojcze, chcę, aby także ci, których Mi dałeś, byli ze Mną tam, gdzie Ja jestem, aby widzieli chwałę moją, którą Mi dałeś, bo umiłowałeś Mnie przed założeniem świata.

Uczniowie są zachęceni przez Syna do otwarcia się na Jego orędzie dzięki dokonywanym przez niego znakom (gr. *semeia*). Cuda dokonywane przez Jezusa świadczą o Nim i o Jego Ojcu: J 3,2 *Nikt bowiem nie mógłby czynić takich znaków, jakie Ty czynisz, gdyby Bóg nie był z Nim.* Stanowią one zachętę do wiary w naukę Jezusa jako objawiciela woli Ojca: J 6,14 *A kiedy ci ludzie spostrzegli, jaki cud uczynił Jezus, mówili: ‘Ten prawdziwie jest prorokiem, który miał przyjść na świat’; J 7,31 Natomiast wielu spośród tłumu uwierzyło w Niego i mówili: ‘Czyż Mesjasz, kiedy przyjdzie, uczyni więcej znaków, niż On uczynił?’; J 11,47-48 *Cóż my robimy wobec tego, że ten człowiek czyni wiele znaków? Jeżeli Go tak pozostawimy, to wszyscy uwierzą w Niego.* Poprzez dokonywane znaki Jezus pragnie doprowadzić swoich uczniów do głębokiej wiary, dzięki której zdolni będą rozpoznawać w Nim Syna objawiającego ojcowskie oblicze Boga. W wędrówce wiary Jezus nie pozostawia uczniów samym sobie, lecz obiecuje im Ducha Świętego, który po Jego odejściu umożliwi uczniom właściwe odczytanie Jego objawienia. Duch Święty pomaga im pogłębiać wiarę i w pełni realizować misję powierzoną przez Ojca i Jego Syna. Paraklet (*Paraklētōs*) nie tylko przebywa w wierzących³⁰, doprowadza ich do całej prawdy³¹, otacza chwałą Chrystusa³², lecz także jest tym, który przychodzi, aby przekonać świat o grzechu, sprawiedliwości i sądzie. Jawi się On jako dar dla wspólnoty, zapewniający jej więź z Bogiem i umacniający w konfrontacji z judaizmem³³. We wspólnocie*

---

³⁰ J 14,17.

³¹ J 16,13.

³² J 16,14.

³³ Zob. J 14,15-17.25-26; 15,26-27; 16,4b-11.12-15.

wiary, jedności i miłości z Ojcem, Synem i Duchem Świętym wierni uczniowie mogą czynić dzieła na miarę swego Mistrza (J 14,12). Dzięki Parakletowi mogą spoglądać na kochające oblicze Ojca, które najpełniej objawia się w misterium krzyża: J 3,16 *Tak bowiem Bóg umiłował świat, że Syna swego Jednorodzonego dał, aby każdy, kto w Niego wierzy, nie zginął, ale miał życie wieczne; J 13,1 Było to przed Świętem Paschy. Jezus wiedząc, że nadeszła Jego godzina przejścia z tego świata do Ojca, umiłował swych na świecie, do końca ich umiłował.*

Podsumowując możemy stwierdzić, że końcowy werzet prologu Janowego J 1,18 zostaje wieloaspektowo ukazany na kartach czwartej Ewangelii: *Boga nikt nigdy nie widział, Ten Jednorodzony Bóg, który jest w łonie Ojca, o Nim nauczył.* Jezus – Syn Boży – pozostaje w ścisłej łączności ze swoim Ojcem. Poprzez całkowite posłuszeństwo, zaufanie i miłość Jezus staje się Ikoną samego Boga. Nauczanie Jezusa Janowego nie ogranicza się tylko do słów, lecz jest głęboko osadzone w Jego działaniu. Wszystkie wymagania, które Jezus stawia swym uczniom wypływają z Jego wcześniejszego doświadczenia i przeżywania relacji z Ojcem. W ten sposób pragnie, aby Jego uczniowie stali się prawdziwymi dziećmi Boga otwartymi na Jego miłość, zbawczą moc i życie wieczne.

Summary

The present article deals with the essential message of the Fourth Gospel which is based on the relation between Father and Son. The main motive of this article is the last verse of the Prologue (Jn 1:18) which appears like *leit-motive* in the various contexts of the Gospel of John. In the first part of the article the author describes the relation between Father and Son in the Fourth Gospel. He stresses especially a deep communion between them which determines the function of Son as the Revealer of His Father. In the second part of the article the author makes analysis on the function of Jesus as the Revealer of Father. This function can be seen especially in His words and acts. The

main goal of this function is the faith of the Jesus' disciples in God who is the loving Father and Donor of salvation. In the power of faith every human being can recognize in Jesus the face of Father whose main feature is Love until the mystery of the Cross.

Key words: revelation, paternity of God, Father and Son, Gospel of John

Ks. Mirosław S. Wróbel
Aleje Raclawickie 14
20-950 Lublin

KS. MIROSLAW STANISLAW WRÓBEL, ur. w 1966 r., doktor nauk biblijnych École Biblique w Jerozolimie; doktor habilitowany teologii biblijnej KUL Jana Pawła II zatrudniony na stanowisku profesora nadzwyczajnego. Kierownik Katedry Literatury Międzytestamentalnej w Instytucie Nauk Biblijnych KUL JP II. Autor monografii: *Synagoga a rodzący się Kościół. Studium egzegetyczno-teologiczne Czwartej Ewangelii* (Kielce: Verbum. Instytut Teologii Biblijnej 2002); *Antyjudajizm a Ewangelia według św. Jana. Nowe spojrzenie na relację czwartej Ewangelii do judaizmu* (Lublin: Wydawnictwo KUL 2005); *Who are the father and his children in Jn 8:44? The literary, historical and theological analysis of Jn 8:44 and its context* (Paris: Gabalda et Cie 2005). Autor kilkudziesięciu artykułów naukowych oraz rozważań biblijno-poetyckich *Chwalebna Pasja. Z Jezusem na jerozolimskim szlaku męki ku zmartwychwstaniu* (Kraków: Królowa Pokoju 2004). Członek Stowarzyszenia Biblistów Polskich, Associazione ex-alumni del Pontificio Istituto Biblico, Society of Biblical Literature, Catholic Biblical Association.